

عنوان مقاله:

نشانه شناسی «عنوان» در شعر محمد حلمی الریشه؛ مطالعه موردی: «لاتعطنی تفاحه آخری»، «رساله الی کلیم الله» و «ابابیل»

محل انتشار:

فصلنامه ادب عربی، دوره 13، شماره 4 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 21

نویسندگان:

ناهید پیشگام - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات عربی دانشگاه رازی

یحیی معروف - استاد گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه رازی

مجید محمدی - استادیار گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه رازی

خلاصه مقاله:

نشانه شناسی ادبی، به عنوان دانشی نوین در عصر حاضر، با استفاده از همنشینی واژگان و چیدمان خاص کلمات، در پی رمزگشایی و کشف نشانه‌های متن است. عنوان متن، از رمزگان های مهم نشانه شناسی و به منزله پیشخوان متن است که می تواند ارتباطی مهم با متن اصلی داشته باشد و خواننده را به کشف مفاهیم ذهنی نویسنده راهنمایی کند؛ از این رو، می توان گفت که عنوان، نقش مهمی در رمز گشایی متن دارد. محمد حلمی الریشه (۱۹۸۵م)، در زمره شاعرانی است که غالبا با استفاده از نمادها و نشانه‌ها، رسالت شعری خویش را به مخاطب القاء می‌کند. وی به عنوان، به مثابه کلید ورود به متن، اهتمام ویژه داشته است و عنوان در همان ابتدای بسیاری از قصاید وی، تلنگری در ذهن مخاطب ایجاد می‌کند. در این جستار به مطالعه موردی قصاید «لاتعطنی تفاحه آخری»، «ابابیل» و «رساله الی کلیم الله» پرداخته می‌شود. از آنجا که عناوین این سه قصیده مبتنی بر فراخوانی داستان‌های قرآنی است، پژوهش حاضر بر آن است تا به واکاوی نشانه‌شناسانه عناوین این قصاید و ارتباط آنها با متن اصلی با تکیه بر بینامتنی قرآنی پرداخته، هدف شاعر را از این فراخوانی بازگو کند و کارکردهای عنوان را در متن در خلال خوانش آن بررسی کند و به کاوش عناوین در سطح ساختاری و دلالتی و نقش‌های آن بپردازد. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که عناوین قصاید، برگرفته از داستان‌های قرآنی و در راستای متن اصلی است که شاعر از آنها برای القای انگاره‌های ذهنی خویش بهره جسته است؛ دیگر اینکه عناوین، گاه ارتباطی مستقیم با متن دارند؛ یعنی از نظر معنا و لفظ برگرفته از متن هستند و گاه کارکرد آن به شیوه‌ای غیر مستقیم و نیازمند به تلاش مضاعف خواننده در جهت کشف این ارتباط است. همچنین عناوین مذکور، دال‌هایی با مدلول‌های خاص خود و دارای نقش‌های توصیفی و جلب‌کننده هستند.

کلمات کلیدی:

محمد حلمی الریشه، نشانه شناسی، عنوان، نقش های عنوان، عنوان و بینامتنی قرآنی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1412966>

